

Шоста сесія Верховної Ради СРСР

5 ЛЮТОГО в Москві, у Великому Кремлівському Палаці почала свою роботу шоста сесія Верховної Ради СРСР.

У роботі сесії беруть участь тепло зустрінуті депутатами і гостями товариші М. О. Булганін, К. Є. Ворошилов, Л. М. Каганович, О. І. Кириченко, Г. М. Маленков, А. І. Мікоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухін, М. З. Сабуров, М. А. Сулов, М. С. Хрущов, Л. І. Брежнев, Н. А. Мухітдінов, Д. Т. Шепілов, К. О. Фурцева, М. М. Шверник, О. Б. Арістов, М. І. Беляєв, П. М. Поспелов.

Відбулись роздільні засідання Ради Союзу і Ради Національностей, на яких затверджено такий порядок денний сесії:

1. Про план розвитку народного господарства і Державний бюджет СРСР на 1957 рік.

2. Про віднесення до відання союзних республік законодавства про устрій судів союзних республік, прийняття цивільного, кримінального і процесуального кодексів.

3. Про віднесення до відання союзних республік розв'язання питань обласного і крайового адміністративно-територіального устрою.

4. Затвердження положення про Верховний Суд СРСР.

5. Обрання Верховного Суду СРСР.

6. Затвердження Указів Президії Верховної Ради СРСР.

7. Питання міжнародного становища і зовнішньої політики Радянського Союзу.

Рада Національностей, крім того, включила до порядку денного питання про утворення економічної комісії Ради Національностей.

О 16 годині відкрилося спільне засідання Ради Союзу і Ради Національностей.

З доповіддю про державний план розвитку народного господарства СРСР на 1957 рік виступив Перший Заступник Голови Ради Міністрів СРСР, Голова Державної економічної комісії депутат М. Г. Первухін.

Доповідь про Державний бюджет СРСР на 1957 рік і про виконання Державного бюджету за 1955 рік зробив міністр фінансів СРСР депутат А. Г. Зверев.

Сесія продовжує роботу.

(ТАРС).

Хай яскраво горить факел фестивалю!

Зараз йде сесія, і час, звичайно, гарячий. Але і зараз не слід забувати, що 16-го квітня відбудеться університетський фестиваль, велике і радісне свято нашої молоді.

Нещодавно відбулось засідання оргкомітету по підготовці університетського фестивалю. З короткою інформацією про стан справ виступив голова студентського клубу І. Гнідаш. Він розповів про роботу гуртків художньої самодіяльності, про підготовку костюмів, про намічений порядок і умови проведення фестивалю. Порадував він тих, що зібралися, і повідомленням, що університет придбав інструменти для домрового оркестру. Керівники гуртків розповіли про репертуар, що готується до фестивалю, та про хід занять.

Підготовка до фестивалю вже розгорнулася на факультетах. На філологічному, наприклад, як і на більшості інших факультетів, вже пройшли курсові фестивалі, де було відібрано понад 50 кра-

щих номерів для участі у фестивалі факультетському.

Для факультетів-переможців встановлені премії, які будуть сприяти дальшому розвитку самодіяльності. За перше місце призначена премія в розмірі 7000 карбованців, за друге місце — 5000 і за третє — 3000 карбованців.

Крім проведення курсових і факультетських фестивалів, кожний факультет, якщо він хоче зайняти призове місце, повинен дати по два концерти на агітпунктах. Якість цих виступів також буде враховуватися. На всіх факультетах будуть оформлені найрізноманітніші виставки: наукових робіт, рукоділля і т. ін.

Хай кожен факультет виявить більше ініціативи, видумки у прикрашенні аудиторій, приміщень, свого будинку.

А в першій половині травня на завершення нашого університетського фестивалю на одному з харківських стадіонів відбудеться велике студентське свято.

Л. СЕРГЕЄВА.

Перший великий успіх

Хто з вчителів не пам'ятає хвилювання, пережитого перед першим самостійним уроком? І студентка ІV курсу філологічного факультету Юлія Скоморох також дуже хвилювалася, коли йшла на урок російської мови в 7-му класі середньої школи № 17. Їй здавалося, що й тема дещо прозаїчна («Тире у безсполучниковому складному реченні»), і не зуміє вона зацікавити клас. Але відчулася ретельна, добросовісна підготовка. Цілком кваліфіковано, як досвідчений викладач вела студентка заняття.

Вміло активізуючи учнів на протязі всього уроку вона примусила весь клас мислити, працювати. Урок в повному змісті слова

був навчачим. Хороші знання методу опитування та усного викладу, закріплення матеріалу дозволяло перевірити розуміння учнями правил і прикладів.

І що особливо цінне — ставлячи розумні вимоги, практикантка підводила учнів до самостійних висновків.

Ось чому в далеко не дисциплінованому класі на протязі всього уроку панувала висока, зразкова трудова дисципліна. Звичайно, були і деякі промахи і у мові практикантки, і в тому, що вона не мотивувала оцінок. Але в цілому урок пройшов на найвищому рівні, приніс учням безсумнівну користь.

Л. ДОРОШЕНКО.

Харківський УНІВЕРСИТЕТ

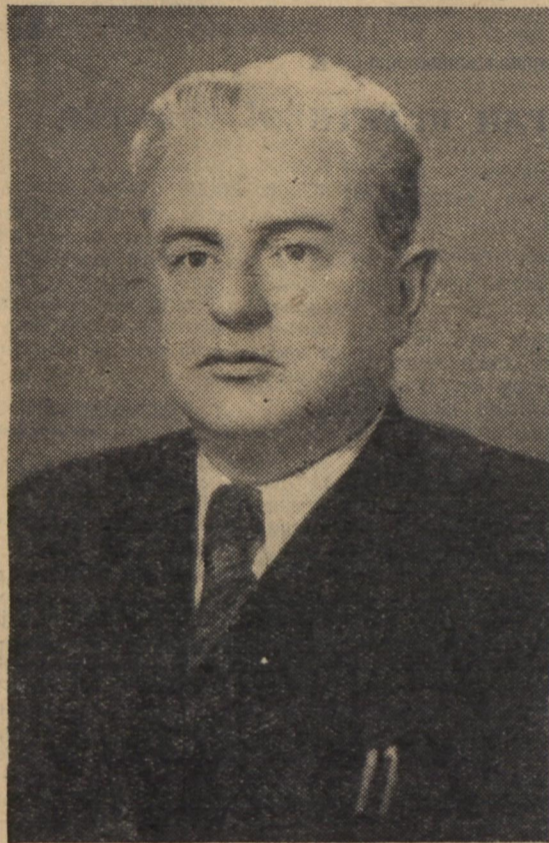
Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ, профкому і місцевому Харківського ордена Трудового Червоного Прапора державного університету імені О. М. Горького

№ 5 (879)

Субота, 9 лютого 1957 р.

Ціна 20 коп.

Їх обрано членами-кореспондентами Української Академії Наук

Прекрасний педагог, високо ерудиований і талановитий вчений, заслужений діяч науки УРСР доктор біологічних наук професор Володимир Миколайович Нікітін відомий не тільки в нашому університеті і не лише на Україні.

Багато з 100 його друкованих наукових робіт і монографій одержали високу оцінку в періодичній пресі, на наукових з'їздах і конференціях.

В основному проф. В. М. Нікітін працює над двома проблемами: вікова фізіологія людини і тварин та порівняльна зоотехнічна фізіологія людини і тварин. Для його наукової роботи характерне нерозривне поєднання тонкого і точного експериментування з глибокими науковими узагальненнями, а також створення ряду надзвичайно важливих і цікавих для теоретичної фізіології та для практики зоотехніки і медицини концепцій.

Завдяки роботам, які мають широке практичне застосування, В. М. Нікітін широко відомий і визнаний не лише серед фізіологів і біохіміків, але і серед зоотехніків, ветеринарів, працівників харчової промисловості.

Професор Нікітін створив нову галузь зоотехнічної фізіології — онтофізіологію сільськогосподарських тварин.

Зараз Володимир Миколайович успішно розробляє ряд нових підходів до проблем онтогенезу. Ці роботи ставлять на реальний ґрунт питання боротьби проти старіння.

Проф. В. М. Нікітін веде також велику і важливу громадську роботу. Він очолює Харківське відділення Всесоюзного товариства по поширенню наукових і політичних знань.

ЗА ОСТАННІЙ час в нашому університеті побували гості з інших міст.

З великою привітністю прийняв університет гостей з московського земляцтва німецьких студентів. Молоді нової Німеччини з цілком зрозумілим хвилюванням вперше приїхала в гості на Україну.

На сердечну промову секретаря комсомольського комітету Н. Корж та на виголошене німецькою мовою привітання завідуючого кафедрою німецької мови А. С. Калиниченка гості від-

На протязі багатьох років працює в галузі каліярних явищ та електрохімії розчинів заслужений діяч науки доктор хімічних наук професор Микола Аркадійович Ізмайлов. Вміло поєднуючи теорію з практикою, він завжди прагне до вирішення великих теоретичних проблем.

Разом з колективом, який він очолює, М. А. Ізмайлову вдалося вирішити ряд важливих теоретичних питань і одночасно одержати суттєві практичні результати, які мають важливе значення для промисловості.

Практично застосовані численні роботи М. А. Ізмайлова про використання розчинників, які диференціюють при кислотно-основному татруванні. Новий метод широко застосовується різними заводами нашої країни, від Інституту нафти АН СРСР до лабораторій харчової промисловості, що визначають домішки в харчових кислотах.

Роботи проф. Ізмайлова по адсорбції привели до побудови нових заводів, на яких круто підвищений вихід таких цінних продуктів, як морфін та ефірні масла. А нові роботи по теорії скляного електроду дозволили нашій промисловості налагодити і випустити ряд вітчизняних приладів, якими широко користуються дослідницькі і заводські лабораторії.

Більше 130 наукових досліджень виконав професор за свою тривалу наукову діяльність. Не шкодуючи сил і знань, він вирощує молоді наукові кадри. 15 кандидатів наук вже підготував професор і зараз продовжує працювати з аспірантами. Розвиваючи традиції Бекетова—Тимофєєва, Микола Аркадійович підняв на велику височину роль фізико-хімічної школи Харківського університету.

НАШІ ГОСТІ

повіли з великою щирістю і теплотою.

По матеріалах виставки знайомилися вони з історією нашого вузу.

На пам'ять харківським друзям вони залишили альбом про історію революційного руху в Німеччині, комплекти відкриток з видами своєї країни та молодіжні німецькі журнали.

Познайомитись з роботою сту-

дентів у Куряжі та з дипломними роботами про А. С. Макаренка наших випускників-філологів приїжджали в університет учасники макаренківського гуртка філологічного факультету Московського університету.

Перейняти наш досвід комсомольської роботи, поділитися своїм досвідом приїхали в університет представники далекого міста Молотова. Делегацію складають комсомольські активісти молодіжних вузів.

НА ФАКУЛЬТЕТАХ ІДУТЬ ЕКЗАМЕНИ

КОЛИ Віра Кулик взяла квіток, вона, як кажуть, очам своїм не повірила. Адже так рідко падається на екзаменах те, що не тільки знаєш, але й любиш. І справжнє, хороше хвилювання звучало в її словах, коли вона з великим почуттям розповідала про один з найулюбленіших своїх творів — про «Мідного вершника» О. С. Пушкіна.

Йшов перший екзамен на 2-му курсі російського відділення — екзамен з історії російської літератури.

Нічого гріха таїти, студенти фізико-математичного, радіофізичного факультетів вважають філологів майже неробами. Але самі філологи вже добре переконались, якої наполегливої, систематичної праці вимагає глибоке вивчення літератури. І кращі студенти філологічного факультету працюють багато і серйозно.

Іде екзамен... Один за одним виходять студенти з аудиторії. І кожного біля дверей зустрічає одне і те ж питання — «Ну, як?»

КОРОТКО

УСПІШНО здали математику першокурсники хімічного факультету. Це результат ретельної, добросовісної підготовки. Знання 28 студентів оцінені на «відмінно», 18 — одержали «добре», і тільки 4 студенти виявили посередні знання.

ЗДАЮТЬ свою першу сесію і першокурсники-історики. Студенти Ковальов, Мамалуй, Петіхін та ще 12 їх товаришів одержали «відмінно» з логіки. Але наполегливо готувалися до екзамену не всі. 10 посередніх оцінок, одержаних першокурсниками на екзамені, свідчать, що на протязі семестру дехто використовував час недоцільно.

ЗАГАЛЬНУ фізику доценту Костіну здавала недавно група Р-12 II курсу радіофізичного факультету і здавала непогано. З 25 студентів групи тільки п'ять одержали задовільні оцінки. 11 студентів відповідали на «відмінно».

Іде екзамен...

А. Опришко ще трошки хвилюється, але голос, яким вона вимовила: «відмінно», звучить вже дещо певніше, ніж перед столом екзаменатора. Товариші широким поздоровляють і широким заздирять: відмінну оцінку одержати нелегко.

Іде екзамен... Хороше відповідають Е. Орлова і Л. Сова, «відмінно» з'являється у залікових книжках Цай, Шнукар, Погорелова. Відповіді не тільки глибокі, змістовні. В них відчувається і прагнення дати самостійну критичну оцінку, а це особливо цінне.

Екзамен з історії російської літератури важкий. Готувалися до нього напружено не лише тому, що він був першим. Багато художніх творів, монографій, рецензій і скорочена кількість лекційних годин — все це складало свої труднощі.

І цілком права Інна Моругій, яка відверто визнає, що врахувати гіркі уроки минулого, зарані відкинула «штурмівщину» як ма-

тод підготовки. Так, «підготувавшись» за два дні і дві ночі, можна одержати «четвірку» і навіть «п'ятірку», але знань... знань не буде.

— Щоб виробити свій погляд, — часто повторював нам викладач російської літератури доцент І. Г. Ілюхін, — треба багато читати, уважно слідкувати за всім новим у критиці. І хто врахував поради викладача, хто навчався систематично і серйозно, у того не лише хороші оцінки в матрикулі, але й міцні знання.

На жаль, цього не можна сказати про всіх. Слабо, значно нижче своїх можливостей відповідали студенти Додонов, Фінько, Донія. І це, безперечно, — результат несерйозного ставлення до навчання.

Здано перший екзамен. Попереду ще два. Але, як кажуть, розгон взято хороший.

В. СТРАЖНИКОВА.

студентка 2 курсу
філологічного факультету.

Допомогли практичні заняття

Недавно на економічному факультеті третьокурсники здавали екзамен по бухгалтерському обліку в галузях народного господарства. Приймала його доцент Г. О. Ораєвська.

Перш, ніж говорити про підсумки екзамену, слід відзначити, що на протязі семестру студенти добре засвоїли практичну частину курсу. Під час практичних занять вони самостійно проводили бухгалтерські операції МТС і колгоспів, визначали собівартість роботи і натуроплати МТС, а також розподіл прибутків колгоспу. Склали вони і заключний баланс, розв'язували задачі по обліку в торгових підприємствах.

Хороша засвоєність практичної частини курсу вплинула і на результати екзамену — студенти здавали курс впевнено. Всі вони одержали хороші і відмінні оцінки цілком заслужено. Навіть ті студенти, як наприклад, т. Рудич,

що раніше відставали, під час екзамену показали хороші знання.

Треба сказати, що хороша успішність з курсу бухгалтерського обліку є результатом постійного підвищення вимогливості доц. Ораєвської до студентів, а також результатом свідомого і серйозного ставлення студентів до відповідального курсу.

Л. АРТАМОНОВА.

ЕКЗАМЕН з мінералогії студенти II курсу геологічного факультету здавали в останні дні січня. Позаду залишився семестр напруженої роботи по вивченню різноманітного світу мінералів, які складають земну кору. Курс мінералогії був побудований на поєднанні лекційних занять з лабораторними. Це дозволяє студентам глибоко засвоювати матеріал, одержати міцні знання, які так необхідні для радянського спеці-

В БЕСІДІ З НАШИМ КОРЕСПОНДЕНТОМ

Результат залежить від підготовки

Одним з найбільш складних в цю зимову сесію екзаменів для п'ятикурсників філологічного та історичного факультетів був екзамен з історії філософії. Ми попросили доцента О. С. Слабкого, як екзаменатора, поділитися своїми враженнями.

— В цю зимову сесію, — сказав доц. О. С. Слабкий, — я прийняв екзамен у 247 чоловік. З задоволенням відзначаю, що з усіх тих, хто екзаменувався, 82 одержали «відмінно», 151 — «добре» і тільки 14 — відповідали на «задовільно». Ці цифри говорять самі за себе.

Студенти готувалися до екзаменів з курсу історії марксистської і домарксистської філософії добросовісно, трудолюбиво. І складним курсом оволоділи.

Особливо хочеться відзначити істориків. За чіткими, продуманими відповідями тт. Бабенка, Репко, Курилова, Устинові, Черепанові та інших відчувались глибокі, систематизовані знання.

Хороше розбираються в основних питаннях курсу і студенти філологічного факультету. Більшість з них зміло пов'язати основні положення марксистсько-ленінської філософії з практикою соціалістичного будівництва. Порадували своїми відповідями випускники Троїцька і Пономаренко, Лісовий і Войцеховська, Львович і Цицлакова та багато інших.

Характерно, що ті студенти, які регулярно відвідували лекції і читали додаткову літературу, здавали добре. Ті ж (як, наприклад,

студенти французького і англійського відділень), у яких трудова дисципліна не була на високому рівні, і на екзамені показали менш глибокі знання. Значно нижче своїх можливостей знали матеріал такі студенти, як Попова, Померанцева, Слушна, Обухова, Моторна, Теплицька, Федоренко. І дивно стає. Адже це випускники, вони йдуть у велике життя, в школи. Їм доведеться виступати не тільки на уроках, але й з лекціями для населення. А це вимагає глибоких знань зокрема з історії філософії.

Хочеться мені сказати і про ті труднощі, від яких терпить і студент, і викладач. З курсу історії філософії підручника немає. Значить, засвоювати матеріал треба по лекціях та першоджерелах. І великим підґрунтям були б семінари, практичні заняття. Не багато, не більше 14 годин, але з основних, провідних філософських творів. Користь від таких занять важко переоцінити.

Наслідки наполегливої праці

— Ходом екзаменів з математичного аналізу на першому та другому курсах радіофізичного факультету я цілком задоволений, — сказав нашому кореспонденту професор Я. П. Бланк.

Про те, що студенти працюють над предметом уперто і наполегливо свідчили проведені на протязі семестру практичні заняття контрольної роботи. А екзамен став ще одним цюмо доказом. Особливо порадували мене змі-

стовні відповіді першокурсників. Адже для них це було в буквальному змісті слова перше серйозне випробування. Відповіді Угринського, Тарасова, Дороніної, Клименка, Плохова, Жеваго, Дьоміна, Забеліної, Линник свідчили про їх загальну математичну грамотність, про відмінні знання пройденого матеріалу.

Але не обійшлося і без незадовільних відповідей. І якщо з 50 першокурсників 12 цілком заслужено одержали «відмінно», то четверо — Григор'єв, Тараненко, Мойсєєв, Багров — відповідали занадто слабо. Студент Багров, зокрема, проявив незнання елементарних математичних понять.

Математичний аналіз здали і 48 другокурсників (2 групи). Це вже «загартовані ветерани» — третій раз на протязі університетського курсу здають вони мій предмет і здають непогано. У них немає жодної незадовільної оцінки, хоч і відмінних оцінок малувато — 9. Але хід екзамену, відповіді студентів мене задовольнили. Дуже добре справилися з теоретичними питаннями та з розв'язанням задач студенти Лесик, Бакуменко, Лященко. Значно слабше відповідали тт. Півненко, Погребняк, Мельник, Вилупко, Мирошніченко і особливо погано — Руденко.

Хочеться вірити, що товариші ці підтягнуться, що громадські організації курсу якимось на них подіють.

Не можна не відзначити, — сказав на закінчення бесіди професор Я. П. Бланк, — і чіткої організації самого екзамену, високої дисциплінованості студентів.

Факультетські

ОГЛЯД ПРЕСИ

Стіннівки кинули пости

Коли на факультетах у повному розпалі екзаменаційні жива, замирає тимчасово, як правило, масова робота серед студентів. Де вже говорити про засідання наукових гуртків, чи про заняття гуртків художньої самодіяльності, коли кожна хвилина на обліку, коли завтра у тебе іспит. Зрештою, це можна виправдати.

Та є одна ділянка нашої роботи, де життя не повинно завмирати ніколи. Такою ділянкою є стіннівка факультетська преса.

Але пройдіться сьогодні по факультетах. Ви зможете побачити Блискавки ДСТ «Буревісник» про організацію зимового туристського табору, інші більш чи менш крикливі оголошення. Та не знайдете ви спеціальних випусків газет, бойових листків, які б відбивали подих напруженого періоду в житті студентства.

Виключення становить лиш «Історик», редколегія якого, недивлячись на складні передсесійні дні, підготувала і випустила номер стіннівки перед самим початком екзаменів, 24 січня.

Газета відкривається передовою статтею, присвяченою основному питанню повістки дня, — «Успішно проведемо сесію». Стаття закликає студентів факультету зосередити всі зусилля на підготовці екзаменів.

Добірка «Як ми готуємось до сесії» також відбиває напруженість передекзаменаційного часу. Тут вміщені виступи студентів

В. Дикуну (2-й курс), П. Камєнева (4-й курс), А. Бородіна і С. Глушенка (3-й курс), в яких автори розповідають про хід підготовки на своїх курсах. Все це безперечно цінне, потрібне. На жаль, всі статті цієї добірки багато втрачають від того, що не розкривають глибоко, не аналізують стан підготовленості студентів того чи іншого курсу до екзаменів. Адже тим, що такі-то і такі-то співкурсники працюють наполегливо, сказано не все. А коли співставити виступи авторів з першими результатами екзаменів, то відразу стане ясно, що треба було ще тоді, коли виходила газета, декого і покритикувати.

І як виграють замітки, наприклад, студентки 3-го курсу Непомнячої «Усунути недоліки», студентка 2-го курсу Биркіна «Проти переважань» у порівнянні з виступом В. Цуканової. Якщо в перших двох автори спрямовують критику на конкретні факти і питання курсового чи факультетського життя, то тов. В. Цуканова проголошує істини: «треба працювати над собою, бо ми робітники ідеологічного фронту». І жодного факту.

І все ж, недивлячись на деякі недоліки, «Історик» вийшов вчасно. І в цьому відношенні іншим факультетським стіннівкам треба з неї брати приклад.

Що посієш — те й пожнеш

ліста-геолога.

Можна з задоволенням відзначити, що більшість студентів 2-го курсу серйозно поставилась до вивчення цієї не тільки потрібної, але й цікавої, захоплюючої галузі науки. Так, студенти Космачов, Зенкіна, Гушнін, Сергієнко, Кур'єв, Красілов показали на екзамені систематичні і глибокі знання предмету. І вони заслужено одержали відмінні оцінки.

Хороші знання показали також другокурсники Юрченко, Ісачкіна, Куликова, Терлецький, Бельський, Блудов, Диковський. Цей перелік можна було б продовжити — відмінні і хороші оцінки з мінералогії одержали 32 студенти. Переважна більшість з них приймала активну участь в роботі студентського мінералогічного гуртка. Це в значній мірі допомогло їм оволодіти складним курсом.

На жаль, є ще випадки недобросовісного ставлення до навчання, що зовсім недопустимо у радянському вузі. Слабо, невпевнено відповідали на запитання студенти Скоріна, Сапронов, Юр'єв, Сівер, Поправко, Красноярська. А студенти Фомін, Литвин, Холодний, Кузьміна, Коник одержали незадовільні оцінки. І це не випадково: т. Фомін, наприклад, — рідкий гість на лекціях — пропустив також шість лабораторних занять з 13, т. Литвин — 7 занять. Студент Павлюк, що пропустив 9 лабораторних занять з

14-ти, був зовсім недопущений на екзамен. Ці студенти також не з'являлися, на колоквіуми, а коли з'являлися, то відмовлялись відповідати на запитання. Все це вплинуло на якість їх знань з мінералогії. Ось і виходить: що посієш — те пожнеш.

Дивним стає тільки те, що комсомольська організація факультету байдуже ставиться до таких фактів.

В II-му семестрі вивчення курсу мінералогії на 2-му курсі буде продовжене. Студенти вивчатимуть найбільш значимі частину курсу, в тому числі великий і важливий як по кількості вивідів, так і по ширині поширення в земній корі клас мінералів — селікати.

Нещодавно наш факультет перейшов у нове приміщення, умови для роботи в якому набагато покращали. Навчання буде проходити в світлих і просторних аудиторіях, у добре обладнаних лабораторіях. Можна не сумніватися, що, одержавши такі хороші можливості для роботи, студенти 2-го курсу з новими силами і енергією візьмуться за вивчення мінералогії та інших геологічних дисциплін. Адже країна чекає висококваліфікованих спеціалістів — геологів.

П. ЗАРИЦЬКИЙ,

кандидат геолого-мінералогічних наук.

Посилено готуються до екзаменів мешканці 63-ої кімнати в гуртожитку фізмату С. Криворучка, В. Горин, М. Васильєв. Фото О. КУЗІНА.

ВИДАВНИЧА СПРАВА В УНІВЕРСИТЕТІ ВИМАГАЄ ПОЛІПШЕННЯ

В МИНУЛОМУ році університетське видавництво випустило два томи Вчених записок кафедри історії КІРС. Це добре. Однак, в роботі видавництва дещо не задовольняє і нас.

В першу чергу до недоліків слід віднести те, що випуск у світ праць дуже зводиться. Так, ювілейний другий том Вчених записок нашої кафедри повинен був з'явитися в кінці 1955 року — до 50-річчя революції 1905 року. Однак, у видавництві випу-

ЮВІЛЕЙНІ ВИДАННЯ ВИПУСКАТИ В ПЕРШУ ЧЕРГУ

стили його тільки у 1956 році, тобто після ювілею. Уже повинен був вийти (восени минулого року) третій том Вчених записок. Але з вини видавництва він до цього часу не випущений у світ.

Настає 40-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції. Кафедра підготувала до дру-

ку спеціальний ювілейний том Вчених записок, який буде зданий у видавництво не пізніше 15-го лютого цього року. Хочеться сподіватися, що ця ювілейна збірка буде випущена своєчасно. А для цього видавництву треба встановити суворий графік по випуску першочергових ювілейних праць і графік цей виконати.

О. ВОСКРЕСЕНСЬКИЙ,
доцент, завідувач кафедри історії КІРС.

Думки і побажання

Початок видання Вчених записок Харківського університету був покладений ще в 1874 році. До 1914 року Записки видавалися щорічно, за виключенням 10-літньої перерви з 1883 по 1892 рік.

До революції зміст їх не носив певно вираженого характеру, і поряд з публікацією наукових статей тут друкувалися відгуки про твори та дисертації, звіти про екскурсії і наукові командировки, бібліографічні замітки та ін.

Після Жовтневої революції Записки стали органом для публікації головним чином науково-дослідницьких робіт, які видаються у вигляді збірок праць кафедр та інститутів університету. Особливо швидкий ріст друкованої продукції спостерігається з 1950 року.

Треба, однак, зауважити, що не дивлячись на зростаючі можливості друкування, потреби в публікації наукових робіт вчених університету задовольняються далеко не в тій мірі, як це треба було б чекати. Матеріали, які поступили в портфель редакції, нерідко залежуються, старіють і втрачають свою актуальність.

Причини цього слід шукати у явній переваженості нашого видавництва. Адже воно обслуговує тільки в Харкові, крім університету, ще ряд вузів — політехнічний, автошляховий, інженерно-економічний, інженерно-будівельний, юридичний та ін. Крім того, видавництво друкує праці цілого ряду інших університетів нашої країни, в тому числі Саратовського, Воронежського, Ростовського, Горьківського, Дні-

пропетровського. Друкує воно і роботи науково-дослідних інститутів інших міст.

Виходячи з труднощів, пов'язаних з усім цим, видавництво нашого університету надалі буде обмежувати об'єм своєї роботи, утримуючись від виконання замовлень інших університетів та обмежившись виданням праць науково-дослідних і учбових закладів лише Лівобережної України. В таких умовах реальними строками видання Вчених записок Харківського університету будуть: для збірки в 10 друкованих аркушів — 6 місяців, в 20 друкованих аркушів — 1 рік.

Таке становище, без сумніву, задовольнило б реальні потреби в публікації наукових праць співробітників університету. Цього треба й досягати у першу чергу.

Якщо говорити про побажання, то слід видавництву потурбуватися про поліпшення якості паперу для Вчених записок, маючи на увазі те, що використовуваний сорт паперу не забезпечує тривале збереження, на яке вправі претендувати цінні наукові матеріали. Слід також піклуватися і про поліпшення поліграфічного боку видань: багато малюнків, особливо фотографії і портрети, виконуються погано, навіть в такому капітальному виданні, як книга про історію Харківського державного університету за 150 років.

Л. ШКОРБАТОВ,

професор, редактор Вчених записок кафедри нижчих рослин.

Плани видавництва на цей рік

На 1957 рік план видавництва становить понад 2500 аркушів, тобто в два з половиною рази більше, ніж в минулому році. Праці вчених нашого університету заплановано випустити обсягом в 947 арк., або вдвоє більше, ніж торік. Сюди входять 471 арк. підручників, 276 арк. монографій та 200 арк. Вчених записок.

Ці цифри говорять самі про себе. З них видно, які величезні завдання стоять перед видавництвом в нинішньому році. Щоб здійснити їх, треба насамперед розширити і зміцнити нашу поліграфічну базу, подбати про відповідну кількість паперу. В цьому напрямку нами вже чимало зроблено. Так, в кінці минулого року придбано більш ніж на 200 тисяч карбованців друкарських машин та матеріалів: два лінотипи, дві друкарські машини тощо.

Але, як і раніш, даліше зростання видавництва і друкарні гальмується відсутністю приміщень. Кожен, хто бував у нашій друкарні, бачив, в якій тісноті і в яких важких умовах доводиться працювати. Це дуже відбивається на продуктивності праці.

Щоб поліпшити умови роботи, ректорат передає нам у цьому році другу аудиторію хімічного факультету. Сюди ми переведемо складальний цех, а в старому його приміщенні розширимо лінотинний і друкарський. Встановлення двох нових лінотипів і друкарських машин, робота їх в дві зміни, а також збільшення числа складачів-формульників дасть можливість видати понад 2000 друкованих арк. в нашій друкарні, випускати книги обсягом в 10 арк. за шість місяців.

Незабаром до видавництва мають надійти великі збірники нашого університету, присвячені 40-річчю Радянської влади. Крім того, ми маємо випустити ювілейні збірники інших вузів, а також монографії, зокрема книгу М. К. Колісника «Відновлення Радянської влади на Україні (листопад 1919—квітень 1920 рр.)».

Нещодавно колектив видавництва і друкарні обговорив на загальних зборах свою роботу за минулий рік і план на 1957 р. Усвідомлюючи всю велич поставлених перед ними завдань, робітники гостро критикували недоліки, які заважають в їх роботі, і зобов'язалися включитися у все-народне соціалістичне змагання за виконання й перевиконання планів. Вирішено провести по цехах виробничі наради і обговорити на них конкретні зобов'язання кожного цеху.

Труднощі стоять перед нами великі, але ми певні, що подолаємо їх і з честю справимося з поставленими завданнями.

О. ЯРЕМЕНКО,

директор видавництва.

Що заважає нашій роботі

За останні п'ять років редколегія Вчених записок геологічного факультету працювала у тісному контакті з видавництвом, своєчасно відгукуючись на його запити і знаходячи відповідні відгуки з боку видавництва. Проте у видавничій справі, здається, є ще немало недоліків. Що ж заважає нашій роботі?

Перш за все треба вказати на занадто тривалі строки видання. Якщо деякі томи Записок виходили у задовільний строк (7—8 місяців), то інші випускалися протягом 2—2,5 років. Монографія М. В. Логвиненка видавалась біля трьох років. Основною причиною такого становища є, на нашу думку, невідповідність між видавничим планом з одного боку і поліграфічною базою та штатом робітників в нашому видавництві з другого боку.

Є недоліки і в якості випущених видань. Часто вони друкуються на неякісному папері. Фотографії, як правило, відтискуються на тому ж папері, що й текст, і часто не можна навіть розгледіти, що на них зображено.

Книги і збірки, випущені нашим видавництвом, мають багато помилок. Тільки в моїй, наприклад, монографії їх нараховується до 40.

Зрештою, не все гаразд у нас з тиражем та поширенням наших видань. Вчені записки виходять

дуже малим тиражем, так що зразу ж стають бібліографічною рідкістю. Монографії нерідко пролежують на складі довгий час, тоді як авторів і видавництво весь час турбують бажання їх придбати. Чому так виходить?

Тому, по-перше, що видавництво не публікує щорічно каталогу книг, які є на складі. І, по-друге, тому, що видавництво може продавати книги відповідним організаціям головним чином тільки оптом. Необхідно досягти того, щоб видавництво могло само чи через посередництво когось іншого продавати книги відповідно вимог читачів. Хіба нормальним є становище, коли книги вчених ХДУ не можна придбати навіть в університетських кіосках?

Всі ці недоліки у видавничій справі ведуть до того, що більшість вчених університету публікує свої праці у союзних журналах та видавництвах. Так, наприклад, дослідники фізмату у минулому році опублікували коло 200 робіт, з яких тільки 15—20 — у нашому видавництві. Пора відновити хорошу стару традицію, коли кращі роботи вчених університету і взагалі більшість робіт публікувалися в університеті.

М. ЛОГВИНЕНКО, професор, доктор геолого-мінералогічних наук, відповідальний редактор Вчених записок геологічного факультету.

Замість книг — обіцянки

З кожним роком зростає наукова продукція Харківського університету. Статті, монографії, учбові посібники створюють і вчені філологічного факультету. Проблема публікації робіт у нас стоїть не менш гостро, ніж у спеціалістів по інших науках, тим більше, що в число авторів, які мають природне і, в більшості випадків, цілком виправдане якістю виконаних робіт бажання друкуватися, — все частіше включаються і аспіранти.

Чи задовольняють нас умови, в які ставить наше університетське видавництво факультетські колективи?

Рік тому очолювана мною редакційна колегія подала у видавництво (через наукову частину, як положено) рукопис Вчених записок мовознавчих кафедр філологічного факультету. Однак, не дивлячись на неодноразові чергові обіцянки, — до того чи іншого строку, що завжди пересувався,

ки в річницю лежання рукопису в портфелі видавництва вона потрапила, нарешті, в руки технічного редактора і, можливо, через деякий час надійде в друкарню. Боїмося, що і це — не більше, як ілюзія.

Про темпи просування монографій я міг би розповісти вже не як представник факультету, а як редактор книги, що довгий час лежала без руху... через відсутність паперу необхідного розміру і яка вийшла нарешті з великою кількістю помилок.

Коректура, взагалі, слабе місце в роботі нашого видавництва. До речі, оголошення фізико-математичного факультету про 19-ту математичну олімпіаду школярів м. Харкова адміністрація деяких шкіл не намілилась довести до відома учнів; бо воно закінчувалось закликом, що зразу кидалось в очі: «Готовесь (без м'якого знаку) к участию в олимпиаде!».

М. БАЖЕНОВ, доцент, завідувач кафедри російської мови.

В. Г. Белінський писав, що О. С. Пушкін належить до явищ, які вічно живуть і вічно рухаються, не зупиняються на тій точці, де застала їх смерть, але продовжують розвиватися в свідомості суспільства і що кожна епоха вносить про нього своє судження. Ці слова російського критика з найбільшою повнотою виражають велич російського поета.

120 років пройшло з часу смерті О. С. Пушкіна. Але його вічні творіння як і раніше дорогі і близькі нам, продовжують хвилювати незвичайною образністю і реальністю зображуваних явищ.

Ми любимо нашого Пушкіна за його яскравий талант, нас вражає в ньому різноманітність питань, що його займали, виключна різнобічність інтересів. Поет, прозаїк, драматург, історик, журналіст, він зібрав у своїй творчості трохи чи не всі епохи і країни.

Але з найбільшою повнотою Пушкін зобразив свою батьківщину. Ми знайомимося у його творах з усією Росією, яку письменник добре знав. Пушкін показав киття всіх прошарків російського суспільства того часу.

Вітчизняна війна 1812 року відкрила йому очі на багато подій, що відбувалися тоді в Росії. Уже з ліцеї формуються його політичні погляди та критичне ставлення до царя Олександра І. Вже тоді він малює карикатури на царя, пише епіграми. Ліцей царя Пушкіна був осередком політичного вільнодумства, в рядах вільнодумців був і Олександр Сергі-

Його ім'я нам дороге

поет мріє побачити свій народ вільним. Так, в заключних рядках «Деревни» Пушкін пристрасно заявляє:

Увижу ль, о друзья, народ
неугнетенный
И рабство падшее, и падшего
царя,
И над Отечеством свободы
просвещенной
Взойдет ли, наконец,
свободная заря!

Пушкін відбив у поезії всю російську історію. Він показав нам билинну Русь («Песнь о вешем Олеге», казки та ін.), Русь московську («Борис Годунов»), повстання Пугачова («История Пугачева», «Капитанская дочка»), 1812 рік. І, нарешті, «Евгений Онегин» — ця «енциклопедія російського життя» 20—30 років XIX сторіччя.

У Пушкіна ми вчимося простоті зображення дійсності. Про що б не писав поет, ми ніколи не помічаємо нічого штучного, зробленого. Лев Толстой писав, що у Пушкіна не відчуваш вірша, не дивлячись на те, що у нього рифма і розмір; відчуваш, що інакше не можна сказати.

Велика заслуга нашого Пушкіна і у вирішенні історично важливого завдання — у створенні російської літературної мови.

Приваблива і сама особа поета, «трудюлюбива, благородна і могутня», за визначенням Чернишевського.

Пушкіна люблять і знають у всіх куточках світу. Народи Радянського Союзу вивчають його твори кожний на своїй мові: твори ці видаються в країнах народної демократії, особливо в слов'янських країнах, де Пушкіна цінують не лише як великого російського національного поета, але і як видатного представника слов'янства.

А. ШЕВЧЕНКО,
аспірантка кафедри російської літератури.

ХАРКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ДО 120-РІЧЧЯ З ДНЯ СМЕРТІ О. С. ПУШКІНА

Є такий хлопець на IV курсі — Саша Артеменко. Ми звикли судити про товариша, починаючи з його успішності. Але в даному випадку цим обмежитися не можна.

Вчиться він добре, на лекціях сідає завжди на першу парту, їсть очима викладача, задає питання в лад і без ладу, щоб показати: він мислить. Але... думає він тільки про себе, перетворившись в рака-самотника, що за власною ініціативою спокійно сидить у своїй норі. На все у нього відмовка: вчиться треба.

Проходить підготовка до вечора — чути вигук Артеменка: «Для чого? Вчиться треба!». Проводиться політгодина: — «Я іду, треба вчиться!» Доручили вести гурток у школі — відмовився.

Чим і як весь час займається Артеменко? Ким він хоче бути? Солодєнким. Обтічним кар'єристом? Факти говорять на користь цього. Своє «я» йому дорожче

за все на світі. Якщо він чого-небудь не знає і йому треба звернутися до товариша, він стає ввічливим і ввічливо нічним, готовий слізно молити. Але спробуйте звернутися до нього з питанням. Подібно до хамелеона Артеменко перетворюється: «Мені ніколи! Я зайнятий!». Інколи він навіть не відповідає товаришеві.

Неодноразово доводилось чути, що Артеменко просто грубий з товаришами, неввічливий, коли не бачить для себе вигоди. В розмовах з дівчатами його грубість переходить в пошлість.

Що скаже про себе сам Артеменко? Він найвно стверджує, що його поведінка, його особисте життя, ставлення до товаришів не стосується колективу. Даремно він зробив такий опішаний висновок.

Є. ФІЛАХТОВА, В. ВАКС,
Г. БЕЛОУС, студенти
хімічного факультету.
З стінгазети «Фільтр», № 2.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Факт, про який повідомила стінна газета хімічного факультету «Фільтр», — сумний і, на жаль, не поодинокий. Не перевелися ще в нашому здоровому студентському середовищі люди, подібні до Артеменка, — з гнилизною всередині. І м'я ця гнилизна цілком визначена — індивідуалізм. Спочатку «я», а потім вже все інше — така нескладна і негідна філософія людей цього сорту.

В громадській роботі від них, звичайно, толку, як з козла молока. І не випадково той же Артеменко, обраний політсектором студентського гуртожитку на Шатилівці, виявився повним неробою.

На жаль, ми часто миримося з індивідуалістами. «Подумаєш, мовляв, не допоміг товаришу; адже вчиться він добре...».

Ні, друзі, таких людей треба ламати, ламати твердо і уміло. Адже індивідуаліст завжди буде ставити своє особисте над громадським. І якщо навіть у нього будуть міцні знання, справжнім радянським спеціалістом, що віддає всього себе загальній справі, він не стане.

Давайте ж поговоримо на сторінках газети, як боротися проти індивідуалістів. Адже і у вас на курсі є, напевне, артеменки. Чекаємо ваших відповідей, товариші.

СЛІДАМИ НАШИХ ВИСТУПІВ

„Просто... не підписано“

Під таким заголовком у № 2 нашої газети публікувався лист першокурсників географічного факультету, в якому вони скаржились, що з вини деканату до цього часу не мають студентських квитків. Як повіломив редакцію

декан географічного факультету тов. Трипілець, факти, наведені в листі, відповідали дійсності. Зараз студентські квитки та залікові книжки студентам першого курсу видані.

З ЧОГО ПОЧАТИ

ПИТАННЯ, з якими звернулася тов. Булгакова до редакції газети, хвилюють багатьох студентів університету і особливо — філологічного факультету. Адже неодмінною умовою закінчення університету на Україні є достатнє оволодіння фактичним і теоретичним матеріалом з курсу сучасної української літературної мови.

Тим часом нерідкі і такі випадки, коли навіть на українському відділенні зустрічаються абітурієнти, які зовсім або майже зовсім не володіють українською мовою.

Згідно з діючими навчальними планами для таких студентів заплановані додаткові заняття з української мови один раз на тиждень протягом 4-х семестрів. Чи можна оволодіти в достатній мірі мовою за два роки? Безперечно, можна і слід. Однак це не така вже проста і легка річ.

Треба відверто сказати, що теперішній стан вивчення української мови в додаткових групах поки що нікого задовольнити не може. Труднощі і перешкоди бага-

Недавно в редакцію надійшов лист. «Вчитися в університет, — пише в ньому студентка першого курсу філологічного факультету Л. Булгакова, — я прийшла з РРФСР. Раніше я ніколи не чула української мови. Тепер же переді мною завдання і мета — оволодіти нею.

Але я зустрілася з труднощами. Тоді мені почали радити — одні перекладати з української мови на російську, інші — говорити, хоч як-небудь, а треті вважають, що головне українська вимова, що необхідно зайнятися граматиною. Ось я і не знаю, що робити, з чого почати.

Дорога редакція! Дуже прошу, щоб старші товариші дали мені вірну пораду». Ми попросили дати відповідь тов. Булгаковій старшого викладача української мови філологічного факультету П. І. Мартенянова.

то. Основною ж причиною такого становища, є несерйозне, легковажне ставлення великої частини студентів до вивчення української мови. Додаткові заняття, особливо на неспеціальних факультетах, відвідуються вкрай незадовільно. Часто студенти передчасно приходять до песимістичних висновків про те, що вивчити українську мову вони все одно не зможуть, і, керуючись відомим принципом «не трать, куме, сили», покійно ждуть сумного кінця. Дехто ж вважає, що знання української мови йому ніколи не стане в пригоді і на підставі цих міркувань теж нічого не робить.

Хороший побут — запорука успішного навчання

Погано працює студком на Шатилівці

Займатися організацією лекційної пропаганди — прямий обов'язок відповідальних за політсектори. Про це забувати не можна, товариші Артеменко і Кернес!

Серйозні недоліки є і в організації перегляду кінофільмів та телепередач. Це дільниця роботи тов. Бутковського. Як відомо, з своїми обов'язками він справляється погано. Та й голова студкому і культсектори також не дбають про планування цього важливого сектору масової роботи в гуртожитку.

Під час сесії важко зрозуміти, коли вибрати найзручніший час для демонстрації, наприклад, фільму — екаамени здають всі в різний час. А тому перегляд телепередач треба організувати за якоюсь певною системою, регулярно. Адже можна і треба десь після напруженого дня відпочити.

Більше уваги потребам студентів

Немалу роль у працездатності студентів, у підвищенні якості навчання грає постійне покращання їх побуту.

Останнім часом викладачі біологічного факультету були частими гостями в студентських гуртожитках. Близьче познайомитися з життям студентів приходили і декан факультету, і члени партійного бюро, і комуністи, і безпартійні викладачі. Студенти гостинно зустрічали старших товаришів, розповідали про своє життя, про успіхи і неполадки.

Під час відвідування студентських гуртожитків виявилось чимало недоліків, яких можна уникнути при більш уважному ставленні до побутових потреб майбутніх спеціалістів.

Наприклад, в гуртожитку на Шатилівці і до цього часу не встановлені титани, і студенти не мають навіть кип'ячої води. Щоб приготувати собі гарячу страву, вони примушені годинами стояти в черзі на кухні, тому що на весь поверх є тільки 3 газові плити (всього 12 горілок). В той же час на цьому (третьому) поверсі пустує кімната № 104, яку можна легко переобладнати в побутову, треба тільки поставити кілька електророзеток.

Подібна картина — в гуртожитку по вул. Артема, 49. На четвертому поверсі, де живуть біологи, також часто створюються черги у побутовій. В цій кімнаті немає зливу, ящиків для кухонних відходів. На вимоги студентів студком і комендант гуртожитку не реагують.

Н. ЛАДИГІНА,
член партійного бюро
біологічного факультету.

І. МАЗУР,
член комітету комсомолу.

На заняттях секції гімнастики

Наївно, звичайно, думати, що мову можна вивчити протягом 100 лекційних годин, передбачених навчальним планом. Основною метою додаткових занять є лиш контроль за самостійною роботою студентів, допомога і настановчі поради викладача. І це вже немало, тому необхідним систематично відвідувати додаткові лекції з мови.

Неодмінною умовою оволодіння знаннями з мови є систематична, щоденна самостійна робота студента. Якщо він буде виконувати завдання і керуватись порадами викладача, то обов'язково досягне успіхів. А якіхось особливих магічних методів вивчення мови, не пов'язаних з наполегливою працею, поки що не існує.

«З чого почати?» — питає тов. Булгакова. Перш ніж відповідати хочеться щиро порадити і тов. Булгаковій і багатьом іншим студентам дуже довго не затримуватись на розв'язанні саме цього питання, а приступати до роботи. Вивчення всякої мови, а отже і української, починається з вивчення звукової будови її, характеру словникового наголосу, основних правил літературної вимови (орфоєпії) і основних особливостей орфографії. Ці початкові заняття обов'язково поєднуються з вправами у читанні вголос українських текстів та виконанням найпростіших письмових вправ. Велику до-

помогу, особливо в перших кроках навчання, можуть і повинні подати ті товариші, які добре володіють українською мовою.

Необхідно точно розуміти зміст читаного тексту, вияснити значення незрозумілих слів. Краще читати оригінальні твори українських майстрів художнього слова, як вірші Шевченка (спочатку поезії раннього періоду), оповідання Марка Вовчка, поезії Лесі Українки, твори М. Коцюбинського, А. Тесленка, С. Васильченка, А. Головка, О. Гончара та інших.

Слід завести словнички, в які систематично заносити незрозумілі слова і їх значення. Українська мова спільна своїм походженням і розвитком з російською мовою і дуже близька до неї словниковим складом, звуковою і графічною будовою. Різниця іноді полягає тільки у звуковому оформленні слів. Тому для розуміння значення таких спільних слів достатньо знати фонетичну будову української мови, чергування звуків.

Вивченню української орфографії сприяють хороші знання орфографії російської. Практика показує, що студенти, які добре оволоділи правилами російського письма, значно легше засвоюють і

Редактор
В. БУДНІКОВ